

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДРОГОБИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
РАДА МОЛОДИХ ВЧЕНИХ
MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
DROHOBYCH IVAN FRANKO STATE PEDAGOGICAL UNIVERSITY
YOUNG SCIENTISTS COUNCIL

ISSN 2308-4855 (Print)
ISSN 2308-4863 (Online)

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ГУМАНІТАРНИХ НАУК

HUMANITIES SCIENCE CURRENT ISSUES

ВИПУСК 88. ТОМ 1
ISSUE 88. VOLUME 1

Видавничий дім
«Гельветика»
2025

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка
(протокол № 7 від 26.06.2025 р.)*

Актуальні питання гуманітарних наук: / [редактори-упорядники М. Пантук, А. Душний, В. Ільницький, І. Зимомря]. – Дрогобич : Видавничий дім «Гельветика», 2025. – Вип. 88. Том 1. – 388 с.

Видання розраховане на тих, хто цікавиться питаннями розвитку педагогіки вищої школи, а також філології, мистецтвознавства, історії.

Редакційна колегія:

Пантук М.П. – головний редактор, доктор педагогічних наук, професор, проректор з наукової роботи (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Душний А.І.** – співредактор, кандидат педагогічних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Ільницький В.І.** – співредактор, доктор історичних наук, професор (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Дмитрів І.І.** – відповідальний секретар, кандидат філологічних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Андрєєв В.М.** – доктор історичних наук, професор (Київський університет імені Бориса Грінченка); **Батюк Т.В.** – кандидат історичних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Баукова А.Ю.** – кандидат історичних наук, доцент (Львівський національний університет імені Івана Франка); **Бермес І.Л.** – доктор мистецтвознавства, професор (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Боровик Л.А.** – кандидат педагогічних наук, доцент (Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука); **Волошин С.М.** – кандидат педагогічних наук (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Гриценко Г.З.** – кандидат історичних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Галів М.Д.** – доктор педагогічних наук, професор (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Галік В.М.** – кандидат історичних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Гук О.В.** – кандидат педагогічних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Гжесяк Ян** – доктор габілітований, надзвичайний професор кафедри (Державна вища професійна школа в Коніні, Польща); **Дутчак В.Г.** – доктор мистецтвознавства, професор (Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника); **Засць В.М.** – кандидат мистецтвознавства, доцент (Національна музична академія України імені Петра Чайковського); **Зимомря І.М.** – доктор філологічних наук, професор (Ужгородський національний університет); **Іванишин П.В.** – доктор філологічних наук, професор (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Кекош О.М.** – кандидат педагогічних наук (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Корсак Р.В.** – доктор історичних наук, професор (Ужгородський національний університет); **Кравчик М.О.** – кандидат філософських наук, доцент (Міжнародний гуманітарний університет) **Лазурко Л.М.** – доктор історичних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Мартинів Л.І.** – кандидат мистецтвознавства, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Маршалек-Кава Джоанна** – доктор наук, доцент (Університет Миколая Коперника в Торуні, Торунь, Польща); **Масненко В.В.** – доктор історичних наук, професор (Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького); **Мафтин Н.В.** – доктор філологічних наук, професор (Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника); **Мацьків П.В.** – доктор філологічних наук, професор (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Медвідь О.В.** – кандидат історичних наук (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Невмержицька О.В.** – доктор педагогічних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Оршанський Л.В.** – доктор педагогічних наук, професор (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Пагута М.В.** – кандидат педагогічних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Пантук Т.І.** – доктор педагогічних наук, професор (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Петречко О.М.** – доктор історичних наук, професор (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Печарський А.Я.** – доктор філологічних наук, професор (Львівський національний університет імені Івана Франка); **Попп Р.П.** – кандидат історичних наук (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Синкевич Н.Т.** – кандидат мистецтвознавства, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Ситник О.М.** – доктор історичних наук, професор (Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького); **Сташевська І.О.** – доктор педагогічних наук, професор (Харківська державна академія культури), заслужений діяч мистецтв України; **Сташевський А.Я.** – доктор мистецтвознавства, професор (Харківська державна академія культури), заслужений діяч мистецтв України; **Стецик Ю.О.** – доктор історичних наук, професор (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Стреначікова Марія** – доктор наук (doc. CSc., PhD.), (Академія мистецтв у Банській Бистриці); **Тельвак В.П.** – кандидат історичних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Устименко-Косоріч О.А.** – кандидат мистецтвознавства, доктор педагогічних наук, професор (Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка); **Футала В.П.** – доктор історичних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Чик Д.Ч.** – доктор філологічних наук, доцент (Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія імені Тараса Шевченка); **Янишин Б.М.** – кандидат історичних наук, старший науковий співробітник (Інститут історії України НАН України); **Яремчук В.П.** – доктор історичних наук, професор (Національний університет «Острозька академія»).

Збірник індексується в міжнародній базі даних Index Copernicus International.

На підставі наказу Міністерства освіти і науки України № 6143 від 28.12.2019 р. (додаток 4) журнал внесений до Переліку наукових фахових видань України (категорія «Б») у галузі педагогічних наук (А1 – Освітні науки, А2 – Дошкільна освіта, А3 – Початкова освіта, А4 – Середня освіта (за предметними спеціалізаціями), А5 – Професійна освіта (за спеціалізаціями), А6 – Спеціальна освіта (за спеціалізаціями)).

На підставі наказу Міністерства освіти і науки України № 409 від 17.03.2020 р. (додаток 1) журнал внесений до Переліку наукових фахових видань України (категорія «Б») у галузі філологічних наук (В11 – Філологія (за спеціалізаціями)) та у галузі культури і мистецтва (В2 – Дизайн, В3 – Декоративне мистецтво та ремесла, В4 – Образотворче мистецтво та реставрація, В5 – Музичне мистецтво, В6 – Перформативні мистецтва, В12 – Культурологія та музеєзнавство, В14 – Організація соціокультурної діяльності).

На підставі наказу Міністерства освіти і науки України № 1290 від 30.11.2021 р. (додаток 3) журнал внесений до Переліку наукових фахових видань України (категорія «Б») у галузі історичних наук (В9 – Історія та археологія).

Реєстрація суб'єкта «Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка» у сфері друкованих медіа: Рішення Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення № 1190 від 11.04.2024 року. Ідентифікатор медіа R30-04753.

Усі електронні версії статей збірника оприлюднюються на офіційному сайті видання www.aphn-journal.in.ua

Редакційна колегія не обов'язково поділяє позицію, висловлену авторами у статтях, та не несе відповідальності за достовірність наведених даних та посилань.

Статті у виданні перевірені на наявність плагіату за допомогою програмного забезпечення StrikePlagiarism.com від польської компанії Plagiat.pl.

Мови розповсюдження: українська, англійська, польська, німецька, французька, болгарська, румунська.

Засновник і видавець – Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, співзасновники Ільницький В.І., Душний А.І., Зимомря І.М.

Адреса редакції: Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, вул. Івана Франка, 24, м. Дрогобич, обл. Львівська, 82100. тел.: (03244) 1-04-74, факс: (03244) 3-81-11, e-mail: info@aphn-journal.in.ua

© Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, 2025

© Пантук М.П., Душний А.І., Зимомря І.М., 2025

Recommended for publication
by Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University Academic Council
(protocol No 7 from 26.06.2025)

Humanities science current issues / [editors-compilers M. Pantyuk, A. Dushnyi, V. Ilnytskyi, I. Zymomrya]. – Drohobych : Publishing House „Helvetica”, 2025. – Issue 88. Volume 1. – 388 p.

The journal is intended for all interested in high school pedagogy, philology, art, and history.

Editorial board:

M. Pantyuk – Editor-in-Chief, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Vice-Rector for Scientific Work (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical); **A. Dushnyi** – Co-Editor, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **V. Ilnytskyi** – Doctor of History, Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **I. Dmytriv** – Corresponding Secretary, Candidate of Philological Sciences, Associate Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **V. Andriyev** – Doctor of History, Professor (Kyiv Grinchenko University); **T. Batiuk** – Candidate of Historical Sciences, Associate Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **A. Baukova** – Candidate of Historical Sciences, Associate Professor (Ivan Franko Lviv National University); **I. Bermes** – Doctor of Arts, Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **L. Borovyk** – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (Academician Stepan Demianchuk International University of Economics and Humanities); **S. Voloshyn** – Candidate of Pedagogical Sciences (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **H. Hrytsenko** – Candidate of Historical Sciences, Associate Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **M. Haliv** – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **V. Halyk** – Candidate of Historical Sciences, Associate Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **O. Huk** – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **J. Gzhesiak** – Dr. Gab., Associate Professor (Konin Higher Secondary School of Education); **V. Dutchak** – Doctor of Arts, Professor (Vasyl Stefanyk Precarpathian National University); **V. Zaiets** – Candidate of Art Studies, Associate Professor (National Music Academy of Ukraine named after Peter Tchaikovsky); **I. Zymomrya** – Doctor of Philology, Professor (Uzhgorod National University); **P. Ivanyshyn** – Doctor of Philology, Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **O. Kekosh** – Candidate of Pedagogical Sciences (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **R. Korsak** – Doctor of Historical Sciences, Professor (Uzhhorod National University); **M. Kravchyk** – Ph.D. in Philosophy, Associate Professor (International Humanitarian University); **L. Lazurko** – Doctor of History, Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **L. Martyniv** – Candidate of Art Studies, Associate Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **Marszalek-Kawa Joanna** – Doctor of Science, Associate Professor (Nicolaus Copernicus University in Torun, Torun, Poland); **V. Masnenko** – Doctor of History, Professor (Bogdan Khmelnytsky Cherkasy National University); **N. Maftyn** – Doctor of Philology, Professor (Vasyl Stefanyk Precarpathian National University); **P. Matskiy** – Doctor of Philology, Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **O. Medvid** – Ph.D. in History, Associate Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **O. Nevmerzhytska** – Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor (General Pedagogy and Preschool Education of Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **L. Orshanskyi** – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **M. Pahuta** – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **T. Pantiuk** – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **O. Petrechko** – Doctor of History, Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **A. Pecharskyi** – Doctor of Philological Sciences, Professor (Lviv National University); **R. Popp** – Ph.D. in History, Associate Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **N. Synkevych** – Candidate of Arts, Associate Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **O. Sytnyk** – Doctor of Historical Sciences, Professor (Bohdan Khmelnytsky Melitopol State Pedagogical University); **I. Stashevska** – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Academic Affairs of Kharkiv State Academy of Culture), Honored Worker of Arts of Ukraine; **A. Stashevskyi** – Doctor of Arts, Professor (Kharkiv State Academy of Culture), Honored Worker of Arts of Ukraine; **Y. Stetsyk** – Doctor of History, Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **M. Strenachikova** – Doctor of Science (Doc. CSc., PhD.), (Academy of Arts in Banska Bystrica); **V. Telvak** – Candidate of Historical Sciences, Associate Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **V. Futala** – Doctor of History, Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **O. Ustyomenko-Kosorich** – Candidate of Art History, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Sumy State Pedagogical University named after A.S. Makarenko); **D. Chyk** – Doctor of Philology, Associate Professor (Taras Shevchenko Kremenets Regional Humanities and Pedagogical Academy); **B. Yanyshyn** – Candidate of Historical Sciences, Senior Research Associate (Institute of History of Ukraine of the NAS of Ukraine); **V. Yaremchuk** – Doctor of History, Professor (Ostroh Academy National University).

The collection is included in such international databases as Index Copernicus International.

According to the Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine as of 28.12.2019 № 6143 (annex 4), the journal is included in the List of scientific professional editions of Ukraine (category “B”) on pedagogical sciences (A1 – Education Sciences, A2 – Pre-School Education, A3 – Primary Education, A4 – Secondary Education (with subject specializations), A5 – Vocational Education (with specializations), A6 – Special Education (with specializations)).

According to the Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine as of 17.03.2020 № 409 (annex 1), the journal is included in the List of scientific professional editions of Ukraine (category “B”) on philological sciences (B11 – Philology (with specializations)) and culture and arts (B2 – Design, B3 – Decorative Arts and Crafts, B4 – Fine Arts and Restoration, B5 – Musical Arts, B6 – Performing Arts, B12 – Cultural Studies and Museum Studies, B14 – Organization of Sociocultural Activities).

According to the Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine as of 30.11.2021 № 1290 (annex 3), the journal is included in the List of scientific professional editions of Ukraine (category “B”) on historical sciences (B9 – History and Archeology).

Registration of Print media entity «Humanities science current issues: Interuniversity collection of Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University Young Scientists Research Papers»: Decision of the National Council of Television and Radio Broadcasting of Ukraine № 1190 as of 11.04.2024. Media ID: R30-04753.

All electronic versions of articles in the collection are available on the official website edition
www.aphn-journal.in.ua

Editorial board do not necessarily reflect the position expressed by the authors of articles,
and is not responsible for the accuracy of these data and references.

The articles were checked for plagiarism using the software StrikePlagiarism.com developed by the Polish company Plagiat.pl.

Distribution languages: Ukrainian, English, Polish, German, French, Bulgarian, Romanian.

Founder and Publisher – Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University,
co-founders V. Ilnytskyi, A. Dushnyi, I. Zymomrya.

Editorial address: Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University, Ivana Franka str., 24, Drohobych, Lviv region,
82100. tel.: (03244) 1-04-74, fax: (03244) 3-81-11, e-mail: info@aphn-journal.in.ua

© Drohobych State Ivan Franko
Pedagogical University, 2025
© M. Pantyuk, A. Dushnyi, I. Zymomrya, 2025

Юлія БОНДАР,
orcid.org/0000-0002-4411-0012
аспірантка кафедри історії
Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова
(Миколаїв, Україна) advocate.bondar@gmail.com

ПРОМИСЛОВІСТЬ УКРАЇНСЬКОЇ РСР (1946–1965 РР.) В ОЦІНЦІ ЗАХІДНОЇ РАДЯНОЛОГІЇ

Стаття присвячена детальному аналізу умов становлення та розвитку західної радянології в контексті дослідження промисловості Української РСР у повоєнне двадцятиріччя (1946–1965 рр.).

З'ясовано, що становлення радянології як науки відбувалося в умовах крайнього загострення відносин між СРСР і США, розгулу антикомунізму на Заході. У вивченні питань промислового розвитку післявоєнної доби західні радянологи досягли відомих успіхів. Західні вчені, на відміну радянських фахівців, значно частіше зверталися до вивчення інших, неекономічних реалій у дослідженні історії післявоєнної промисловості СРСР.

Встановлено, що історія американської радянології – це складний і суперечливий багаторічний шлях розвитку. Як наука, радянознавство склалося в першому повоєнному десятилітті, в умовах «холодної війни» та ядерного протистояння двох наддержав – США і Радянського Союзу, коли колишні союзники по антигітлерівській коаліції вбачали один в одному лише потенційного суперника, ворога, який силою нав'язував світові свою модель розвитку. Одночасно всередині самих Сполучених Штатів панувала політична концепція маккартизму, що увібрала в себе ідеологію крайнього антикомунізму й антирадянзму і вилилася в справжнє «полювання на відьом» щодо всього й усіх, хто симпатизував Радянському Союзу або просто публічно не висловлював до нього свого негативного ставлення. Жертвою маккартизму і федеральної кампанії з перевірки на політичну лояльність стали не тільки державні, політичні та громадські діячі, а й цілі партії, організації та установи, зокрема й університети. Маккартизм надовго перетворив їх із центрів свободи на притулок страху й покірності, пристосованості до мінливої ситуації та академічних досліджень під політичне замовлення. Холодна війна вимагала акцентування уваги науковців насамперед на негативних сторонах радянської політичної системи на противагу демократичним принципам, що панували у США. Так почала формуватися особлива методологія досліджень, що отримала незабаром назву тоталітарної радянології. Суть її зводилася до повної аналогії трьох тоталітарних режимів XX століття – фашистської Італії, нацистської Німеччини і радянського сталінізму. До них не підходив метод порівняльного аналізу, що діє стосовно країн демократичного світу, включно зі США. Їх слід було вивчати окремо, базуючись на загальноприйнятому на той час понятті тоталітаризму, особливих підходах і принципах дослідження. Що, своєю чергою, вже передбачало явно негативні оцінки та висновки.

Ключові слова: виробництво, економіка, історіографія, машинобудування, підприємство, повоєнна відбудова, промисловість, робітництво, техніка, УРСР.

Yuliia BONDAR,
orcid.org/0000-0002-4411-0012
PhD student at the Department of History
Admiral Makarov National University of Shipbuilding
(Mykolaiv, Ukraine) advocate.bondar@gmail.com

INDUSTRY OF THE UKRAINIAN SSR (1946–1965) IN THE ASSESSMENT OF WESTERN SOVIETOLOGY

This article presents a detailed analysis of the conditions for the establishment and development of Western Sovietology in the context of research on the industry of the Ukrainian SSR during the post-war two decades (1946–1965).

The study finds that the establishment of Sovietology as a scholarly discipline occurred against the backdrop of sharply deteriorating relations between the USSR and the United States as well as rampant anti-communism in the West. In examining the industrial development of the post-war period, Western Sovietologists made significant achievements. In contrast to their Soviet counterparts, Western researchers more frequently examined non-economic factors in their analyses of the history of the post-war industry in the USSR.

The history of American Sovietology represents a complex, contested and long-term trajectory of development. As a science, Sovietology emerged during the first post-war decade, shaped by the geopolitical realities of the Cold War and

the nuclear standoff between the two superpowers – the United States and the Soviet Union. This was the period when former allies in the anti-Hitler coalition came to perceive one another as potential rivals, adversaries imposing their own models of global development. Concurrently, the political concept of McCarthyism characterized by intense anti-communism and pronounced anti-Soviet sentiment dominated in the USA. This period resulted in a real “witch hunt” against anything and everyone who sympathized with the Soviet Union or simply did not publicly express their negative attitude toward it. McCarthyism and the federal campaign to enforce political conformity affected not only state, political, and public figures, but also entire political parties, organizations, and institutions – including universities. McCarthyism permanently transformed them from centres of freedom into refuges of fear and conformity, adaptability to changing situations, and researches aligned with national security objectives. Within the context of the Cold War, scholars were required to focus primarily on the negative aspects of the Soviet political system, as opposed to the democratic values promoted by the United States. This is how a special research methodology later termed as totalitarian Sovietology began to appear. Its essence was a complete analogy of the three totalitarian regimes of the twentieth century: Fascist Italy, Nazi Germany, and Soviet Stalinism. The method of comparative analysis, commonly employed in studies of democratic countries such as the United States, proved inapplicable in this context. They ought to have been studied independently, based on the generally accepted notion of totalitarianism at the time, employing special approaches, and research principles. Consequently, it implied clearly negative assessments and conclusions.

Key words: *production, economy, historiography, engineering, enterprise, post-war reconstruction, industry, workforce, technology, Ukrainian SSR.*

Постановка проблеми. Офіційне визнання Сполученими Штатами Радянського Союзу в 1933 р. спонукало виведення досліджень з історії СРСР на рівень державного завдання. Однак справжній початок системного вивчення радянської історії та дійсності покладено в період другої світової війни та ще активніше продовжилося після її закінчення. Втім вивчення колишнього союзника з антигітлерівської коаліції почалося як вивчення екзистенційного ворога та суперника. І якщо друга світова війна по суті заснувала радянологію як науку, то епоха «холодної війни», що прийшла їй на зміну, визначила методологію та напрямки радянологічних досліджень у США. Становлення радянології як науки відбувалося в умовах крайнього загострення відносин між СРСР і США, розгулу антикомунізму на Заході, маккартизму, своєрідної «охоти на відьом». Атмосферу, що склалася внаслідок цього у США, дослідник А. Майєр назвав «не інакше, як національна істерія» (Meyer, 1991: 129). Це, безумовно, позначилося максимально на характері тодішньої радянології, надавши їй яскраво виражену антикомуністичну спрямованість. Проте в той же час саме цей період, за визнанням переважної більшості радянологів, був найкращим, відзначеним максимальним її фінансуванням, як з урядових, так і приватних фондів, заснуванням найбільших радянологічних центрів, наукових періодичних видань, підготовкою десятків та сотень фахівців-радянологів.

Аналіз досліджень. Серед наукових праць, які тотожні предмету нашого дослідження, слід виділити роботи Н. Лаас (Лаас, 2009), Ю. Лаєвської (Лаєвська, 2008) Д. Нефьодова (Нефьодов, 2018), Л. Таран (Таран, 1999).

Метою статті є аналіз умов становлення та розвитку західної радянології в контексті дослі-

дження промисловості Української РСР у повенне двадцятиріччя (1946–1965 рр.).

Виклад основного матеріалу. Можна з усією впевненістю констатувати, що до середини 1950-х років радянологія як наука сформувалася. Вона вже мала мережу академічних закладів, у яких готувалися майбутні наукові та викладацькі кадри, спеціалісти для урядових установ, де студентам пропонувалися різні навчальні курси з історії СРСР, економіки, політики, культури, мови. Радянологія мала достатню фінансову підтримку як із боку федеральної влади, так і приватних фондів. Визначились стратегічні напрями досліджень, системно сформувалася методологія науки, зміцнювалась матеріально-технічна база, розширювалися бібліотечні фонди першоджерел, розвивалася власна видавнича діяльність, створювалася мережа періодичних наукових видань. З відходом у минуле політики маккартизму зі сфери радянології йшов і страх як у викладачів, так і у студентів.

Для вивчення радянської історії та пояснення функціонування промисловості СРСР у зарубіжній історіографії широко використовувалися різні моделі (тоталітаризму, індустріального суспільства, політично нейтральної модернізації, командно-адміністративної системи, мобілізаційної економіки). Довгі роки після закінчення другої світової війни у західній науковій літературі концепція тоталітаризму була домінуючою, у тому числі й на сьогодні вона зберігає своє лідируюче місце у дослідженнях СРСР. У рамках цієї концепції зроблено детальний аналіз радянської промисловості зокрема й економіки загалом, що характеризувалася наприкінці 40-х рр. як модель «командної економіки», що стала одним із важливих положень радянології. Вся економічна плат-

форма, весь господарський базис Радянського Союзу підпорядковувалися положенням цієї моделі.

Оцінюючи наукову літературу про історію економічного розвитку СРСР, політику радянського керівництва воєнних та перших повоєнних років, слід зазначити взаємовплив радянської та зарубіжної історіографії. Так само як і радянські історики, західні автори об'єктивно вказують на грандіозні здобутки Радянського Союзу у відновленні повоєнної економіки, і насамперед промисловості. Як очевидний і стратегічно важливий успіх оцінювалося у західній історіографії дуже швидке відродження промисловості практично «з нуля». У перший рік мирного відновлення промисловості, як вважає Дж. Кіп, воно здійснювалося повільними темпами – раптове завершення програми ленд-лізу та нестача кваліфікованої робочої сили породжували проблеми. Однак, починаючи з 1946 р. прогресуючий процес відновлення вражає прискорився, дослідник констатує досягнення значних успіхів (Keep, 1995: 22).

Ряд зарубіжних дослідників позитивно оцінюють той факт, що війна, поряд з централізацією управління, не лише не обмежила використання інших нецентралізованих форм, а й надала більш широкі можливості для прояву ініціативи як сміливим, компетентним воєначальникам на фронті, так і господарським, ефективним менеджерам у тилу в промисловості. Збільшена в роки війни ступінь централізації економіки та мілітаризації робочої сили поступово послаблювалася, вважає Дж. Міллар (Millar, 1990: 287). Вчені акцентують увагу на цьому досвіді, який міг бути використаний у післявоєнний період. Водночас, так само, як і в радянській історіографії, у західній літературі традиційно наголошувалося на наступності воєнної та післявоєнної економічної політики.

Описуючи радянську економічну політику післявоєнного періоду, західні дослідники традиційно наголошують на домінуванні насильства та примусу. Командні засади в управлінні радянською економікою, констатує Т. Данмор, були виражені найяскравіше якраз у перше повоєнне десятиліття. (Dunmore, 1980: 97). Наприкінці 40-х – на початку 50-х років зберігалася впевненість, що система планування, що тільки складалася, найкращим чином виражає суспільні інтереси і здатна вирішувати стратегічні завдання. Це не могло не позначитися на виробництві. Адміністративно-командна система, яка спочатку вважалася придатною лише для надзвичайних воєнних умов, стала нормою. В економічному плані надцентралізація під час війни була першою та

необхідною умовою концентрації всіх сил та засобів для досягнення перемоги. Проте збереження подібної системи й у повоєнні роки явно не відповідало цілям подальшого розвитку економіки, особливо негативно позначалося на розвитку сільськогосподарства, галузях легкої та харчової промисловості, всієї системи сервісу та послуг (Dunmore, 1980: 99).

Однією з найважливіших тез західної історіографії є твердження про наступність довоєнної та післявоєнної економічної політики. У період відновлення, впливу «холодної війни» та гонки озброєння, вказує А. Ноув, економічна політика та організація промислового виробництва залишилися у передвоєнному стані. У Радянському Союзі, зазначає дослідник, економічний розвиток спирався на модель індустріалізації, що ґрунтувалася на принципах так званого накопичення, яке застосовувалося Сталіним починаючи з 1929 р. Система централізованого авторитарного планування, і навіть повна відсутність зацікавленості у прибутку із боку промислових підприємств діяли так, що додана вартість, отримана у сільському господарстві, реінвестувалася у промисловість. Базові сектори останньої були пріоритетними. Такий же розвиток сталінської моделі економічного зростання продовжився і в післявоєнний час (Nove, 1970: 289). Перемога у війні, приходять до висновку зазначені радянологи, призвела до відновлення того ж підходу до розвитку економіки, який визначився ще у довоєнні 30-ті роки – пріоритет важкої, переважно оборонної промисловості, збереження колгоспного ладу як джерела коштів на вирішення економічних проблем країни. Повторення пройденого – курсу на розвиток важкої промисловості – не лише мало вплив на соціальну політику, на життєвий рівень населення, а й передбачало відтворення довоєнних технологій в основних сферах виробництва. На десятиліття вперед зберігся курс на домінуючий розвиток важкої промисловості. Більше того, після закінчення війни її питома вага збільшилася. Що в результаті призвело до відставання СРСР у сфері науково-технічного прогресу.

У той самий час слід пам'ятати, що, як зазначалося вище, деякі західні фахівці з економічної історії СРСР поділяють висновок про помітну еволюцію радянської економічної системи у роки війни у напрямку раціоналізації, посилення ринкових засад і поступового обмеження ролі командно-мобілізаційних методів. У багатьох випадках відзначають не лише консервативні, а й реформістські аспекти соціально-економічного досвіду війни. Ключовий акцент робився у

тому, що війна не лише стимулювала сталінський абсолютизм і диктаторський стиль управління: перемога у війні допомогла вижити і зміцнити сталінському режиму, але й водночас сприяла формуванню переконань у необхідності ліквідації найбільш репресивних елементів системи, що було здійснено невдовзі після смерті Сталіна. До таких висновків приходять Ж. Сапір (Sapir, 1989: 282). Головна ідея, яку проводить Т. Данмор у дослідженні, присвяченому післявоєнному періоду сталінської економіки, полягає в тому, що навіть коли командна економіка СРСР досягла свого апогею, реальна економічна поведінка підприємств далеко не завжди і не в усьому визначалася командно-адміністративними директивами «зверху» (Dunmore, 1980: 112). У західній історіографії вказується, що, поряд із досягненнями у відновленні промисловості, у радянській економіці були серйозні недоліки та протиріччя, що згодом створили фундаментальні перешкоди. Наголошується на домінуванні екстенсивних факторів у відновленні промисловості в перше пововення п'ятиріччя та нездатність системи до інтенсифікації виробництва у 50-х рр. XX ст. (Schopflin, 1970: 137).

Таким чином, у вивченні питань промислового розвитку післявоєнної доби західні радянологи досягли відомих успіхів. Західні вчені, на відміну радянських фахівців, значно частіше зверталися до вивчення інших, неекономічних реалій у дослідженні історії післявоєнної промисловості СРСР. У той самий час слід зазначити використання іноземними вченими підходів і трактувань радянської історіографії. Справа не лише у широкому використанні радянських офіційних статистичних даних. Зарубіжні дослідники, відповідно до традицій радянської історіографії, нічим не обмежену роль відводили політичним чинникам, абсолютизували владні рішення. Першорядну увагу, яка далеко не завжди спиралася на серйозні джерела, приділяли західні автори особистій позиції тих чи інших радянських діячів. Положення, що висуваються в західній історіографії в цей період різні, іноді внутрішньо суперечливі.

З 60-х рр. з'явилися роботи монографічного характеру, в яких спостерігається зростання уваги до економічних проблем розвитку республік з урахуванням політичних, демографічних, релігійних аспектів. Необхідно констатувати, що західні дослідники порушували сюжети, вивченню яких не приділяли належної уваги радянські вчені. Якщо для радянської історіографії був характерний брак уваги до реальних проблем, перешкод науково-технічному прогресу, реалізації його

досягнень в економіці, відповідних прорахунків в економічній політиці, то в працях радянологів, хоч і вказувалося на визначні здобутки радянської науки й техніки, передусім у створенні ядерної зброї й ракет, домінувало бажання підкреслити насамперед недоліки здійснення науково-технічної політики.

Досить негативно оцінюється в західній радянології практика використання досягнень науково-технічного прогресу в економічній політиці СРСР у повоєнні роки через відставання економічних мотивів, незацікавленість керівників промислових підприємств, об'єктивну несприйнятливості командно-адміністративної системи до науково-технічного прогресу. Підкреслюється відставання СРСР у сфері технічного прогресу і якості промислової продукції (Nove, 1970: 168). СРСР робив безуспішні спроби, починаючи з 1928 р., наздогнати й перегнати капіталістичні країни не тому, що радянська наука виявилася безсилою, а тому, що не було організовано роботу по впровадженню наукових досягнень у виробництво (The Technological Level, 1977: 29). Оцінки західних вчених стану справ у царині науково-технічного прогресу привели до висновку про неефективність науково-технічної політики в рамках радянської командно-адміністративної системи. Радянологи доводили, що прогрес був відсутній або що він був неповноцінний. Рушійна сила науково-технічного прогресу, на думку Г. Шварца, полягала в прагненні радянського керівництва скопіювати, придбати або викрасти технології Заходу (Schwartz, 1965: 85). Розвитку останнього положення, проблемі запозичень, по суті плагіату західних технологій радянськими вченими присвячена книга шведського дослідника М. Сандберга (Sandberg, 1989). Посилаючись на видатних радянських учених, західні дослідники пишуть про те, що недовіра до радянських інженерів була головною причиною того, що внесок Радянського Союзу в розвиток принципів нових технологій був настільки незначним. Не рівень знань і таланту радянських учених, вказують радянологи, був тому причиною, а соціальні та політичні умови, в яких вони працювали. Ідеї радянських інженерів не отримували належної підтримки доти, доки вони не підтверджувалися західним досвідом.

Вельми плідним є дослідницький пошук у царині історії воєнної економіки Радянського Союзу, розпочатий британським дослідником М. Харрісоном (Harrison, 1985), що наслідував традиції школи А. Бергсона. Вагомий внесок у вивчення радянської економіки повоєнного часу зробив англійський вчений Т. Данмор (Dunmore,

1984). Вивченню промисловості СРСР, зокрема повоєнного періоду, присвячені публікації американського дослідника М. Вейцмана, французьких вчених Є. Залеського, Ж. Сапіра. Автори опублікованих у СРСР книг Д. Боффа, Г. Вернадський, Н. Верт, М. Геллер, А. Некрич, Д. Хоскінг представляють власні судження і відтворюють поширені положення західної історіографії щодо низки сюжетів відновлення радянської промисловості в повоєнне двадцятиріччя. Заслужують на серйозну увагу праці американської дослідниці С. Лінц, яка вивчає питання впливу другої світової війни на СРСР. Вона виступила редактором книги «Вплив Другої світової війни на Радянський Союз», яка представляє великий інтерес для вивчення економічних аспектів воєнної та повоєнної історії СРСР, з широким і авторитетним колом співавторів. Серед авторів антології – Ш. Фіцпатрік, Р. Гантер, В. Леонтьєв, А. Ноув, Дж. Міллар, Р. Слассер (The Impact of World War II, 1985).

Швидкісна гонка озброєнь із найскладнішою і вкрай дорогою зброєю в економіці Заходу створили сприятливі умови для виникнення гігантського ВПК, що постійно прагнув знищити обмеження для свого розвитку. У зарубіжній історіографії, представники якої значно раніше за радянських учених звернулися до проблеми радянського ВПК, вельми негативно оцінюється його масштабний розвиток у повоєнні роки, економічні наслідки цього процесу. Не беручи до уваги характер міжнародної обстановки в другій половині 40-х – на початку 50-х рр., економіст Г. Шварц пише про підпорядкування радянської економіки цілям політики експансії, про підготовку до війни, яка є вищою метою економіки СРСР (Schwartz, 1965: 131).

Одразу після війни, як підсумовують західні дослідники, у радянській промисловості почалося постійне непропорційне перекачування ресурсів у військовий сектор, бо біполярна світова система, що виникла, вимагала глобалізації великодержавних і військових інтересів обох наддержав. СРСР «занадто рано» став грати роль «світової держави»: виснажений у війні, він просто не мав у своєму розпорядженні потрібних для здійснення цієї мети коштів. Витрати Радянського Союзу на оборону, що почалися з другої світової війни, С. Лінц вважає непропорційними. За контрастом з економікою США, де продовження витрат на оборону в повоєнний період створювало робочі місця, забезпечувало додатковий національний дохід, тягар зростання витрат на оборону в радянській економіці (де рівень доходу фіксований на заданий планом період) в першу чергу проявився

у витісненні продовольчих і споживчих товарів. Дослідник вказує також на високу економічну ціну початку «холодної війни» для всіх радянських людей, підкреслює довготривалий характер (аж до 1980-х рр.) негативного впливу економічних наслідків другої світової війни та явищ, пов'язаних з гонкою озброєнь, на виробництво споживчих товарів у радянській економіці (The Impact of World War II, 1985: 34–35).

У той же час, у західній історіографії робляться спроби іншого підходу до проблеми створення радянського ВПК у повоєнні роки. Створення атомної бомби, вказує британський учений Д. Холловей, виявилось завданням, до вирішення якого сталінська командна економіка підходила якнайкраще. Цей проєкт нагадував найбільші будівельні проєкти 30-х рр. Це була «героїчна мета», на яку потрібно було мобілізувати ресурси всієї країни, включно з найкращими інженерами, керівниками виробництва, а також ув'язненими таборів. Проєкт став своєрідною комбінацією найкращого і найгіршого в радянському суспільстві – сповнених ентузіазму вчених та інженерів, які здобули освіту за радянської влади, та ув'язнених, які жили в нелюдських умовах. Автор використав раніше невідомі архівні документи, свідчення учасників описуваних подій. Розробляючи атомну бомбу, зазначив Д. Холловей, радянські вчені йшли слідами американців, а працюючи над водневою, вони йшли власним шляхом. У книзі містяться різноманітні відомості про історію створення радянської атомної промисловості, шанобливо згадуються керівники радянського військово-промислового комплексу: Б. Ванніков, А. Завенягін, В. Малишев, М. Первухін. Автор із певним ступенем розуміння констатував, що грандіозний розмах робіт і шалені темпи призводили неминуче до того, що не шкодували ні коштів, ні людей, ні тим паче природи. Командно-адміністративна система, здатна мобілізувати ресурси у величезному масштабі та спрямовувати їх на першочерговий проєкт, виявилася ефективною при створенні атомної індустрії. Створення атомної промисловості британський учений вважає чудовим подвигом, особливо для країни, економіка якої була зруйнована світовою війною і лежала в руїнах. Тим більше, як підкреслює радянолог, це був не єдиний високотехнологічний проєкт, що розроблявся в Радянському Союзі на той час (Holloway, 1980: 19).

Висновки. Таким чином, історія американської радянології – це складний і суперечливий багаторічний шлях розвитку. Як наука, радянознавство склалося в першому повоєнному десятилітті, в умовах «холодної війни» та ядерного протисто-

яння двох наддержав – США і Радянського Союзу, коли колишні союзники по антигітлерівській коаліції вбачали один в одному лише потенційного суперника, ворога, який силою нав'язував світові свою модель розвитку. Одночасно всередині самих Сполучених Штатів панувала політична концепція маккартизму, що увібрала в себе ідеологію крайнього антикомунізму й антирадянзму і вилилася в справжнє «полювання на відьом» щодо всього й усіх, хто симпатизував Радянському Союзу або просто публічно не висловлював до нього свого негативного ставлення. Жертвою маккартизму і федеральної кампанії з перевірки на політичну лояльність стали не тільки державні, політичні та громадські діячі, а й цілі партії, організації та установи, зокрема й університети. Маккартизм надовго перетворив їх із центрів свободи на притулок страху й покірності, пристосованості до мінливої ситуації та академічних досліджень під політичне замовлення.

Холодна війна вимагала акцентування уваги науковців насамперед на негативних сторонах радянської політичної системи на протигагу демократичним принципам, що панували у США. Так почала формуватися особлива методологія досліджень, що отримала незабаром назву тоталітарної радянології. Суть її зводилася до повної аналогії трьох тоталітарних режимів ХХ століття – фашистської Італії, нацистської Німеччини і радянського сталінізму. До них не підходив метод порівняльного аналізу, що діє стосовно країн демократичного світу, включно зі США. Їх слід було вивчати окремо, базуючись на загальноприйнятому на той час понятті тоталітаризму, особливих підходах і принципах дослідження. Що, своєю чергою, вже передбачало явно негативні оцінки та висновки.

Визначала обличчя тоталітарної повоєнної радянології політологія. Політологи так само, як і вчені інших дисциплін, включно з історією, відчували явну нестачу недоступних для них на той час партійних і державних документів. Коло джерел обмежувалося офіційно опублікованими матеріалами, книгами, пресою, спогадами та іншими публікаціями мігрантів із Радянського Союзу.

Тоталітарна модель стала не просто панівною, а й єдиною аж до кінця 1970-х – початку 1980-х років, коли низка радянологів уперше поставили під сумнів деякі з її постулатів. Радянологи, які пішли

за ними, а потім і разом із ними, здобули освіту в новій політичній атмосфері загальнонаціонального протесту проти в'єтнамської війни і пішли далі у своїй незгоді з тоталітарною моделлю аж до її повного неприйняття і протиставлення їй власної концепції. Так в американській радянології оформилася школа ревізйонізму.

Ревізйоністи поставили на чільне місце не політичну, а соціальну історію СРСР, вважаючи, що для того, щоб зрозуміти сутність радянської системи, треба насамперед вивчати не Сталіна і його оточення, а широкі соціальні верстви суспільства аж до місцевого рівня і те, як вони зі свого боку впливали на партійно-державний апарат, який ними керував. У своїх дослідженнях вони показали, що радянська система була надто слабкою і дуже примітивною, щоб бути тоталітарною, що вертикальна структура управління за лінією «згори донизу» далеко не завжди гарантувала виконання низовими її ланками того, що жорстко, військовою мовою наказували з центру, що навіть трагічні події 30-х років були не тільки сталінською «революцією згори», а й рухом «знизу». Інакше кажучи, ревізйоністи доводили, що саме радянське суспільство було не просто пасивною безформною людською масою, з якої Сталін і апарат ліпили потрібні їм політичні фігури, а й цілком реальною самостійною і доволі дієвою силою, до настроїв і побажань якої прислухався правлячий режим.

Звинувачуючи радянських істориків у необ'єктивному прочитанні архівних та інших документів і «партійному» трактуванні їхнього змісту, американські радянологи самі не далеко відійшли від такого роду суб'єктивності, одержуючи взаємовиключаючі висновки за одними й тими самими архівними документами.

Довгі й запеклі суперечки двох методологій не привели ні до витіснення будь-якої з них, ні до взаємоприйнятного консенсусу. Свої позиції і права на існування в потоці взаємних звинувачень, що іноді виходили за рамки наукової дискусії, активно відстоювали як ревізйоністи, так і прихильники тоталітарної ідеї. Самі американські вчені вважають, що боротьба двох концепцій, нехай навіть і в такій антагоністичній формі, лише сприяла пошуку істини і ніяк не означала початку її кінця.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Dunmore T. Soviet Politics, 1945–53. London: Basingstoke, 1984. 167 p.
2. Dunmore T. The Stalinist Command Economy. The Soviet state apparatus and economic policy 1945–53. London: Palgrave Macmillan, 1980. 176 p.
3. Harrison M. Soviet Planning in Peace and War, 1938–1945. Cambridge, 1985. 329 p.

4. Holloway D. War, Militarism and the Soviets State. Harmondsworth, 1980. 38 p.
5. Keep J. Last of the Empires: A History of the Soviet Union 1945-1991. Oxford University Press, 1995. 382 p.
6. Лаас Н. О. Проблеми соціальної історії України другої половини 40-х – середини 60-х рр. XX ст. в англomовній історіографії: дис. ... канд. іст. наук: 07.00.06. К., 2009. 245 с.
7. Лаєвська Ю. В. Перетворення в економіці України в 1953–1964 рр.: історіографія проблеми: дис. ... канд. іст. наук: 07.00.06. Донецьк, 2008. 218 с.
8. Meyer A. Politics and Methodology in Soviet Studies. *Studies in Comparative Communism*. Vol. 24, No. 2 (June 1991). P. 127–136.
9. Millar J. The Soviet economic experiment. Urbana, Chicago: University of Illinois Press, 1990. 297 p.
10. Нефьодов Д. В. Робітництво УРСР повоєнного двадцятиріччя (1946–1965 рр.) в історіографії: монографія. Миколаїв: Ліон, 2018. 404 с.
11. Nove A. An Economic History of the U.S.S.R. London: Penguin, 1970. 448 p.
12. Sandberg M. Learning from capitalists: a study of Soviet assimilation of Western technology. Stockholm, 1989. 358 p.
13. Sapir J. Le système économique stalinien face a la guerre // *Annales. Économies, Sociétés, Civilisations*. 44 année, N. 2, 1989. PP. 273-297.
14. Schopflin G. The Soviet Union and Eastern Europe. London, 1970. New York, 1970. 226 p.
15. Schwartz H. The Soviet Economy since Stalin. Lippincott, 1965. 256 p.
16. Таран Л. В. Провідні тенденції світової історіографії в XX ст. та проблема кризи сучасної історичної науки. *Укр. іст. журн.* 1998. № 5. С. 30–39; 1999. № 1. С. 85–91.
17. The Impact of World War II on the Soviet Union / Ed. by S. J. Linz. Totowa: Rowman & Littlefield Publishers, 1985. 312 p.
18. The Technological Level Of Soviet Industry. Edited by Ronald Amann, Julian Cooper, and R. W. Davies, with the assistance of Hugh Jenkins. New Haven and London: Yale University Press, 1977. 575 p.

REFERENCES

1. Dunmore, T. (1984). Soviet Politics, 1945–53. London: Basingstoke. 167 p.
2. Dunmore, T. (1980). The Stalinist Command Economy. The Soviet state apparatus and economic policy 1945–53. London: Palgrave Macmillan. 176 p.
3. Harrison, M. (1985). Soviet Planning in Peace and War, 1938-1945. Cambridge. 329 p.
4. Holloway, D. (1980). War, Militarism and the Soviets State. Harmondsworth. 38 p.
5. Keep, J. (1995). Last of the Empires: A History of the Soviet Union 1945-1991. Oxford University Press. 382 p.
6. Laas, N. (2009). Problemy sotsialnoi istorii Ukrainy druhoi polovyny 40-kh – seredy 60-kh rr. XX st. v anhlomovnij istoriografii: dys. ... kand. ist. nauk: 07.00.06. [Problems of Social History of Ukraine in the Second Half of the 40s – Mid-60s of the Twentieth Century in English Historiography: dissertation for the Candidate of Historical Sciences: 07.00.06.] Kyiv. 245 s.
7. Laievska, Yu. (2008). Peretvorennia v ekonomitsi Ukrainy v 1953–1964 rr.: istoriografiiia problemy: dys. ... kand. ist. nauk: 07.00.06. [Transformations in the Economy of Ukraine in 1953-1964: Historiography of the Problem: dissertation for the Candidate of Historical Sciences 07.00.06.] Donetsk. 218 s.
8. Meyer, A. (1991, June). Politics and Methodology in Soviet Studies. *Studies in Comparative Communism*. Vol. 24, No. 2. P. 127–136.
9. Millar, J. (1990). The Soviet economic experiment. Urbana, Chicago: University of Illinois Press. 297 p.
10. Nefodov, D. (2018). Robitnytstvo URSR povoiennoho dvadtsiatyrichchia (1946–1965 rr.) v istoriografii [Labor of the Ukrainian SSR in the post-war twentieth century (1946–1965) in historiography]. Mykolaiv: Ilion [in Ukrainian].
11. Nove, A. (1970). An Economic History of the U.S.S.R. London: Penguin. 448 p.
12. Sandberg, M. (1989). Learning from capitalists: a study of Soviet assimilation of Western technology. Stockholm. 358 p.
13. Sapir, J. (1989, N. 2). Le système économique stalinien face a la guerre. *Annales. Économies, Sociétés, Civilisations*. 44 année. P. 273-297.
14. Schopflin, G. (1970). The Soviet Union and Eastern Europe. London, 1970. New York. 226 p.
15. Schwartz, H. (1965). The Soviet Economy since Stalin. Lippincott. 256 p.
16. Taran, L. (1999). Providni tendentsii svitovoi istoriografii v XXst. ta problema kryzy suchasnoi istorychnoi nauky. [Leading trends in world historiography in the twentieth century and the problem of the crisis of modern historical science]. *Ukr. ist. zhurn.* № 1. S. 85 – 91.
17. The Impact of World War II on the Soviet Union. (1985). Ed. by S. J. Linz. Totowa: Rowman & Littlefield Publishers. 312 p.
18. The Technological Level Of Soviet Industry. (1977). Edited by Ronald Amann, Julian Cooper, and R. W. Davies, with the assistance of Hugh Jenkins. New Haven and London: Yale University Press. 575 p.

ЗМІСТ

ІСТОРІЯ

Юлія БОНДАР ПРОМИСЛОВІСТЬ УКРАЇНСЬКОЇ РСР (1946–1965 РР.) В ОЦІНЦІ ЗАХІДНОЇ РАДЯНОЛОГІЇ.....	4
Віталій БОНДАРЧУК МУЗЕЙ ЯК ЦЕРКВА І ЦЕРКВА ЯК МУЗЕЙ: СПІВСТАВЛЯЮЧИ ІСТОРИЧНІ ДОСВІДИ І СУЧАСНІ ПРАКТИКИ	11
Anastasiia BUHRП BETWEEN TRADITION AND TRANSFORMATION: PARDON LETTERS OF DUARTE I (1433–1438) IN THE CONTEXT OF COLONIAL EMPIRE FORMATION.....	20
Микола ГАЛІВ, Ростислав БУРДЯК ПОЧАТКОВА ЗАГАЛЬНОВІЙСЬКОВА ПІДГОТОВКА В ЛИТОВСЬКІЙ РЕСПУБЛІЦІ (ПОЧАТОК ХХІ СТ.): РОЛЬ ЛИТОВСЬКОГО СТРІЛЕЦЬКОГО СОЮЗУ.....	25
Оксана ГОРБАЧИК, Владислав ОЧЕРЕТЯНИЙ ДІЯЛЬНІСТЬ АМЕРИКАНСЬКИХ ХРИСТИЯНСЬКИХ МІСІОНЕРІВ У ПЕРСІЇ В ХІХ СТОЛІТТІ.....	39
Вікторія ГОРДІЙЧУК ГОСПОДАРСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ КОРЕЦЬКОГО СВЯТО-ТРОЇЦЬКОГО ЖІНОЧОГО МОНАСТІРЯ В ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ 1940-Х – ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ 1980-Х РР.....	46

МИСТЕЦТВОЗНАВСТВО

Sevinj Mirnizam AZIMOVA EXAMPLES OF WORLD LITERATURE IN AZERBAIJANI ANIMATION CINEMA.....	54
Іван БІЛАШ МОВНА МАНІПУЛЯЦІЯ ЯК ДРАМАТУРГІЧНИЙ ПРИЙОМ КОНСТРУЮВАННЯ РЕАЛЬНОСТІ В СУЧАСНІЙ МОНОДРАМІ.....	61
Максим БОРСУК, Лариса ОПАРИК АРТИСТИЗМ МУЗИКАНТА-ВИКОНАВЦЯ ЯК ФЕНОМЕН ПАРАМУЗИЧНОГО СПІЛКУВАННЯ.....	68
Марія ВАЛЬТІНА АМЕРИКАНСЬКА ОПЕРА ЧИ ОПЕРА В АМЕРИЦІ? ОГЛЯД МУЗИКОЗНАВЧИХ ТЕКСТІВ.....	75
Ван ЦЗИФЕН ІСТОРИЗМ І МОДЕРНІЗМ В ІНТЕРПРЕТАЦІЯХ СУЧАСНОГО КИТАЙСЬКОГО ПЕЙЗАЖУ	84
Зоряна ГЕРМАН ВПЛИВ УКРАЇНСЬКОЇ МУЗИЧНОЇ ТРАДИЦІЇ НА ФОРМУВАННЯ ІДЕНТИЧНОСТІ ДІТЕЙ ЕМІГРАНТІВ.....	89
Олена ГОРДЄЄВА УКРАЇНСЬКА МИСТЕЦЬКА ПЕДАГОГІКА У ФОРМУВАННІ СУЧАСНОЇ ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТНЬОГО АКТОРА (РЕЖИСЕРА).....	96
Юлія ГРИЦУН, Наталія РЯБУХА, Аліна ЧЕХУНІНА НЕОКЛАСИЧНІ ТА ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНІ ПІДХОДИ У ФОРТЕПІАННІЙ МУЗИЦІ XX–XXI СТОЛІТТЯ.....	101

Ольга ДЕНИСЮК, Марія БУРЛАЧЕНКО ОБРАЗ ЖІНКИ-ВОЇНА У ТВОРЧОСТІ УКРАЇНСЬКИХ МИСТКИНЬ ПІСЛЯ 2014 РОКУ.....	106
Артем ДМИТРИЧЕНКОВ ДЖАЗОВА ТВОРЧИСТЬ АРТУРО САНДОВАЛЯ В ХХ–ХХІ СТОЛІТТЯХ.....	113
Володимир ДОЦЕНКО, Вікторія ТКАЧЕНКО ГІТАРНИЙ ОРКЕСТР ЯК ЯВИЩЕ В ВИКОНАВСЬКІЙ ПРАКТИЦІ КІНЦЯ ХХ – ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ.....	119
Євген ДУДНИК ОРКЕСТРОВА Й АНСАМБЛЕВА ВИКОНАВСЬКА ПРАКТИКА У ФОКУСІ СПІВСТАВЛЕННЯ.....	125
Віолетта ДУТЧАК, Ольга ФАБРИКА-ПРОЦЬКА КУЛЬТУРОТВОРЧА КОНЦЕПЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ КАРДИНАЛА ЙОСИФА СЛІПОГО В УКРАЇНСЬКОМУ ЗАРУБІЖЖІ.....	131
Володимир ЗАБОЦЬКИЙ МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ І ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МИСТЕЦТВОЗНАВЧОЇ ЕКСПЕРТИЗИ.....	140
Віталій ЗАЄЦЬ, Сергій ГРІНЧЕНКО, Андрій ДУШНИЙ ФЕНОМЕН АВТОРСЬКОЇ ШКОЛИ КОСТЯНТИНА ЖУКОВА В КОНТЕКСТІ СУЧАСНОЇ МУЗИЧНОЇ ПЕДАГОГІКИ (ДО 50-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ).....	145
Андрій КИСЛЮК «ВІДЛУННЯ ЛІТУРГІЇ» МИХАЙЛА СТЕПАНЕНКА: ІНТЕРПРЕТАЦІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДУХОВНОЇ ХОРОВОЇ ТРАДИЦІЇ.....	154
Олексій КОВАЛЕВСЬКИЙ ЕВОЛЮЦІЯ ТЕХНІКИ ОФОРТА В СТАНКОВІЙ ГРАФІЦІ КИЇВСЬКИХ МИТЦІВ КІНЦЯ ХХ СТОЛІТТЯ.....	162
Данило КОСЕНКО, Наталя РИШКЕВИЧ ДИЗАЙН СЕРЕДОВИЩА БІБЛІОТЕК В УМОВАХ РЕНОВАЦІЇ.....	168
Ігор КОСТЕНКО ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ТИПОГРАФІКА В ДИЗАЙНІ ТА АРТ КОМУНІКАЦІЯХ.....	176
Костянтин КРЕПАК СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ КОМПОЗИТОРСЬКОЇ ТВОРЧОСТІ В УКРАЇНІ.....	182
Марія ЛЕВЕНЕЦЬ КУЛЬТУРА ТА МИСТЕЦТВО УКРАЇНИ ПІД ЧАС РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ.....	188
Ігор ЛУЦЕНКО, Ігор АНДРОЩУК, Гліб КУНИЦЯ ПРОБЛЕМИ СТАНОВЛЕННЯ СУЧАСНОГО МИСТЕЦТВОЗНАВСТВА.....	195

МОВОЗНАВСТВО. ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВО

Юлія БАЛАЖ МЕДІАЛЬНА ЛОКАЛІЗАЦІЯ МОДАЛЬНИХ КЛЮЧОВИХ КОМПОНЕНТІВ У РЕЧЕННЯХ ІЗ ПОШИРЮВАЧАМИ.....	206
Nataliia BANIAS, Volodymyr BANIAS, Karina LOPATYUK SOCIAL NETWORKS AND THEIR INFLUENCE ON THE DEVELOPMENT OF LITERARY GENRES AND STYLES.....	211
Марія ВЛАСЕНКО СИНТАКСИЧНА СТРУКТУРА ІСПАНСЬКОЇ КОНСТИТУЦІЇ 1978 РОКУ: ОСОБЛИВОСТІ ЮРИДИЧНОЇ МОВИ.....	218
Inna DAVYDENKO, Alevtyna KALYUZHNA, Iryna LAVRINENKO EASTERN DHARMA VS. WESTERN NATURAL LAW.....	224

Ірина ІЛЬЧЕНКО СТАРΟΣЛОВ'ЯНСЬКА ЛЕКСИКА В ХУДОЖНЬОМУ ПРОСТОРІ РОМАНУ П. ЗАГРЕБЕЛЬНОГО «ЄВПРАКСІЯ».....	238
Олена ІЩЕНКО, Анна ОРОПАЙ ЖАНРОВИЗНАЧАЛЬНІ ДОМІНАНТИ ЕСЕЇСТИКИ ОКСАНИ ЗАБУЖКО (НА МАТЕРІАЛІ ЗБІРОК «ПЛАНЕТА ПОЛИН», «І ЗНОВ Я ВЛЯЗАЮ В ТАНК...» ТА «НАЙДОВША ПОДОРОЖ»).....	245
Лілія КОСТИЧ ЛЕКСИКО-СЛОВОТВІРНА ТИПОЛОГІЯ І СЕМАНТИКА ПРИКМЕТНИКІВ-ВІДЗООНІМІВ В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ XIV–XVIII СТ.....	252
Інна КОШОВА МУЗИКА, ПРИРОДА І ДУХ ПРОТЕСТУ: ХУДОЖНІЙ СВІТ «НОВОЇ» ЖІНКИ У ТВОРАХ ОЛЬГИ КОБИЛЯНСЬКОЇ, ВОЛОДИМИРА ВИННИЧЕНКА ТА ЛЕСІ УКРАЇНКИ.....	260
Вікторія МИРОШНИЧЕНКО, Юлія КОПІЄВСЬКА СТИЛІСТИЧНІ АСПЕКТИ АНГЛОМОВНОЇ ВІЙСЬКОВОЇ ЛЕКСИКИ ТА ЇЇ ВІДТВОРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ.....	267
Наталія НЕЧАЙ СПЕЦИФІКА ПЕРЕКЛАДУ НАЦІОНАЛЬНО-КУЛЬТУРНИХ ЛЕКSEM У ДРАМІ Т. ВІЛЬЯМСА “A STREETCAR NAMED DESIRE”.....	273

ПЕДАГОГІКА

Інна АНТОНЕНКО, Інна БОРКОВСЬКА, Олексій ЦЕПКАЛО ВИКОРИСТАННЯ МЕДІАТЕКСТІВ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ВИДАВНИЧОЇ СПРАВИ.....	278
Світлана БАДЕР, Марія ПОЧИНКОВА МЕДІАГРАМОТНІСТЬ ЯК ЗАСІБ ПРОТИДІЇ ІНФОРМАЦІЙНО-ПСИХОЛОГІЧНИМ ОПЕРАЦІЯМ.....	285
Ксенія БОЙКО, Валерія ЛІХОШЕРСТОВА ІНТЕГРАЦІЯ ТЕХТ-ТО-СПЕЕСН ТЕХНОЛОГІЇ У ВИКЛАДАННЯ МОРСЬКОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ	292
Oleksandra BONDARENKO STRATEGY FOR PROFESSIONAL DEVELOPMENT OF PRESCHOOL SPECIALISTS IN NORWAY.....	298
Тетяна БРАЦУН, Еліна САМОЙЛОВА, Олександр ІВАНИЦЬКИЙ ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ СПЕЦІАЛЬНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ В СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНОЇ ХОРЕОГРАФІЧНОЇ ОСВІТИ.....	303
Світлана ВОВК ПЕДАГОГІЧНЕ ЛІДЕРСТВО І КРИТИЧНЕ МИСЛЕННЯ: СИНЕРГІЯ В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ.....	308
Євген ДОЛИНСЬКИЙ, Діана КОЛИХАЛІНА ВІД ТРАДИЦІЙ ДО ЦИФРОВІЗІЦІЇ: ЕВОЛЮЦІЯ ПІДГОТОВКИ ГІДІВ-ПЕРЕКЛАДАЧІВ У КОНТЕКСТІ ЗМІН У ТУРИСТИЧНІЙ ГАЛУЗІ.....	314
Юлія ЄВТУШЕНКО ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО-ЕТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ЛІКАРЯ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ: ВИКЛИКИ, ТЕХНОЛОГІЇ ТА ПЕДАГОГІЧНІ СТРАТЕГІЇ.....	321
Марія КАЛАШНИК, Ганна ХІРІНА ВІДКРИТА ОСВІТА: ІСТОРІЯ, ТРАДИЦІЇ ТА СУЧАСНІСТЬ.....	330
Інна КОНОВАЛЬЧУК КОМПЕТЕНТНІСТЬ ПЕДАГОГІЧНОГО ПАРТНЕРСТВА ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ У ВИРІШЕННІ КОНФЛІКТІВ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ З БАТЬКАМИ.....	343

Роман КОРСАК ПЕДАГОГІЧНІ СТРАТЕГІЇ ФОРМУВАННЯ ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК У СФЕРІ HORECA ТА ТУРИЗМУ.....	350
Микола КРАСІЛЬНИКОВ, Марія ПОЧИНКОВА СТРУКТУРНІ КОМПОНЕНТИ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ.....	358
Едуард КРАСНИЙ АВТОРСЬКИЙ YOU TUBE КАНАЛ ЯК СУЧАСНИЙ ВИД ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ПРОЦЕСІ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ ОСНОВАМ РИСУНКУ ТА ЖИВОПИСУ.....	363
Ігор ЛІЩИНСЬКИЙ, Микола ІЛИН НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ДОРОБОК ПРОФЕСОРА Б. ОСТАФІЙЧУКА В КОНТЕКСТІ СУЧАСНОГО ВИКЛАДАННЯ ФІЗИКИ В СЕРЕДНІЙ ШКОЛІ.....	372

CONTENTS

HISTORY

Yuliia BONDAR

INDUSTRY OF THE UKRAINIAN SSR (1946–1965) IN THE ASSESSMENT
OF WESTERN SOVIETOLOGY.....4

Vitalii BONDARCHUK

MUSEUM AS CHURCH AND CHURCH AS MUSEUM:
COMPARING HISTORICAL EXPERIENCES AND MODERN PRACTICES.....11

Anastasiia BUHRII

BETWEEN TRADITION AND TRANSFORMATION:
PARDON LETTERS OF DUARTE I (1433–1438) IN THE CONTEXT
OF COLONIAL EMPIRE FORMATION.....20

Mykola HALIV, Rostyslav BURDYAK

INITIAL GENERAL MILITARY TRAINING IN THE REPUBLIC OF LITHUANIA
(EARLY 21ST CENTURY): THE ROLE OF THE LITHUANIAN RIFLE UNION.....25

Oksana HORBACHYK, Vladyslav OCHERETIANYI

THE ACTIVITIES OF AMERICAN CHRISTIAN MISSIONARIES
IN PERSIA IN THE 19TH CENTURY.....39

Viktoriia HORDIICHUK

ECONOMIC ACTIVITIES OF THE KORETS HOLY TRINITY CONVENT
IN THE SECOND HALF OF THE 1940S – THE SECOND HALF OF THE 1980S.....46

ART STUDIES

Sevinj Mirnizam AZIMOVA

EXAMPLES OF WORLD LITERATURE IN AZERBAIJANI ANIMATION CINEMA.....54

Ivan BILASH

LANGUAGE MANIPULATION AS A DRAMATURGICAL DEVICE
OF CONSTRUCTING REALITY IN MODERN MONODRAM.....61

Maksym BORSUK, Larysa OPARYK

THE ARTISTRY OF A MUSICIAN-PERFORMER AS A PHENOMENON
OF PARAMUSICAL COMMUNICATION.....68

Mariia VALTINA

AMERICAN OPERA OR OPERA IN AMERICA?
A REVIEW OF MUSICOLOGICAL WRITINGS.....75

Wang ZIFENG

HISTORICISM AND MODERNISM IN INTERPRETATIONS
OF CONTEMPORARY CHINESE LANDSCAPE.....84

Zoriana HERMAN

THE INFLUENCE OF UKRAINIAN MUSICAL TRADITION
ON THE FORMATION OF MIGRANT CHILDREN'S IDENTITY.....89

Olena GORDEYEVA

UKRAINIAN ARTISTIC PEDAGOGY IN FORMING THE MODERN PERSONALITY
OF A FUTURE ACTOR (DIRECTOR).....96

Yuliia HRYTSUN, Natalia RYABUKHA, Alina CHEKHUNINA

NEOCLASSIC AND EXPERIMENTAL APPROACHES IN PIANO MUSIC
OF THE 20TH–21ST CENTURIES.....101

Olha DENYSIUK, Mariia BURLACHENKO

THE IMAGE OF THE WOMAN WARRIOR
IN THE UKRAINIAN WOMEN ARTISTS AFTER 2014.....106

Artem DMYTRYCHENKOV ARTURO SANDOVAL'S JAZZ CREATIVITY IN THE 20TH AND 21ST CENTURIES.....	113
Volodymyr DOTSENKO, Viktoriia TKACHENKO THE GUITAR ORCHESTRA AS A DISTINCTIVE PHENOMENON IN LATE 20TH–EARLY 21ST CENTURY PERFORMANCE PRACTICE.....	119
Yevhen DUDNYK ORCHESTRY AND ENSEMBLE PERFORMANCE PRACTICE IN THE FOCUS OF COMPARISON.....	125
Violetta DUTCHAK, Olga FABRYKA-PROTSKA THE CULTURAL-BUILDING CONCEPT OF CARDINAL JOSYF SLIPYJ'S ACTIVITIES IN THE UKRAINIAN DIASPORA.....	131
Volodymyr ZABOTSKYI TECHNICAL AND REGULATORY SUPPORT FOR ART EXPERTISE.....	140
Vitaliy ZAETS, Sergiy GRINCHENKO, Andriy DUSHNIY THE PHENOMENON OF KOSTIANTYN ZHUKOV AUTHORIAL SCHOOL IN THE CONTEXT OF CONTEMPORARY MUSIC PEDAGOGY (DEDICATED TO THE 50TH ANNIVERSARY OF HIS BIRTH).....	145
Andriy KYSLIUK “ECHOES OF THE LITURGY” BY MYKHAILO STEPANENKO: INTERPRETATION OF THE UKRAINIAN SPIRITUAL CHORAL TRADITION.....	154
Oleksii KOVALEVSKYI THE EVOLUTION OF ETCHING TECHNIQUE IN EASEL GRAPHICS OF KYIV ARTISTS AT THE END OF THE 20TH CENTURY.....	162
Danylo KOSENKO, Natalia RYSHKEVYCH LIBRARY ENVIRONMENTAL DESIGN IN THE CONDITIONS OF RENOVATION.....	168
Ihor KOSTENKO EXPERIMENTAL TYPOGRAPHY IN DESIGN AND ART COMMUNICATIONS.....	176
Kostiantyn KREPAK CURRENT TRENDS OF COMPOSITION CREATIVITY IN UKRAINE.....	182
Maria LEVENETS CULTURE AND ART IN UKRAINE DURING THE RUSSIAN-UKRAINIAN WAR.....	188
Ihor LUTSENKO, Ihor ANDROSHCHUK, Hlib KUNYTSIA PROBLEMS OF THE FORMATION OF MODERN ART HISTORY.....	195

LINGUISTICS. LITERATURE STUDIES

Yuliia BALAZH THE MEDIAL POSITIONING OF MODAL KEY COMPONENTS IN SENTENCES WITH SYNTACTIC EXPANDERS.....	206
Nataliia BANIAS, Volodymyr BANIAS, Karina LOPATYUK SOCIAL NETWORKS AND THEIR INFLUENCE ON THE DEVELOPMENT OF LITERARY GENRES AND STYLES.....	211
Mariia VLASENKO SYNTACTIC STRUCTURE OF THE 1978 SPANISH CONSTITUTION: FEATURES OF LEGAL LANGUAGE.....	218
Inna DAVYDENKO, Alevtyina KALYUZHNA, Iryna LAVRINENKO EASTERN <i>DHARMA</i> VS. WESTERN <i>NATURAL LAW</i>	224
Iryna ILCHENKO OLD SLAVIC LEXICAN VOCABLIOGRAPHY IN THE ARTISTIC SPACE OF P. ZAGREBELNY'S NOVEL “EURAPRAXIA”.....	238

Olena ISCHCHENKO, Anna OROPAL GENRE-DEFINING DOMINANTS OF OKSANA ZABUZHKO'S ESSAY (BASED ON MATERIAL FROM THE COLLECTIONS "PLANET OF WORMWOOD", "AND AGAIN I GET INTO THE TANK..." AND "THE LONGEST JOURNEY").....	245
Liliia KOSTYCH LEXICAL AND DERIVATIONAL TYPOLOGY AND SEMANTICS OF ZONIMIC ADJECTIVES IN THE UKRAINIAN LANGUAGE OF THE 14 TH – 18 TH CENTURY.....	252
Inna KOSHOVA MUSIC, NATURE AND THE SPIRIT OF PROTEST: THE ARTISTIC WORLD OF THE "NEW" WOMAN IN THE WORKS OF OLHA KOBYLIANSKA, VOLODYMYR VYNNYCHENKO AND LESIA UKRAINKA.....	260
Viktoriia MYROSHNYCHENKO, Yuliia KOPIIEVSKA STYLISTIC ASPECTS OF ENGLISH MILITARY VOCABULARY AND ITS REPRODUCTION IN UKRAINIAN.....	267
Nataliia NECHAI SPECIFICITY OF THE TRANSLATION OF NATIONAL-CULTURAL COMPONENT IN THE DRAMA OF T. WILLIAMS "A STREETCAR NAMED DESIRE".....	273
PEDAGOGY	
Inna ANTONENKO, Inna BORKOVSKA, Oleksiy TSEPKALO THE USE OF MEDIA TEXTS FOR THE FORMATION OF FOREIGN LANGUAGE COMMUNICATIVE COMPETENCE OF FUTURE PUBLISHING PROFESSIONALS.....	278
Svitlana BADER, Mariya POCHYNKOVA MEDIALITERACY AS A MEANS OF COUNTERACTION AGAINST INFORMATION AND PSYCHOLOGICAL OPERATIONS.....	285
Kseniia BOIKO, Valeriia LIKHOSHERSTOVA INTEGRATION OF TEXT-TO-SPEECH TECHNOLOGIES INTO MARITIME ENGLISH TEACHING.....	292
Oleksandra BONDARENKO STRATEGY FOR PROFESSIONAL DEVELOPMENT OF PRESCHOOL SPECIALISTS IN NORWAY.....	298
Tetiana BRATSUN, Elina SAMOILOVA, Olexandr IVANYTSKYI INNOVATIVE METHODS OF FORMING AND DEVELOPING SPECIAL COMPETENCES IN THE SYSTEM OF PROFESSIONAL DANCE EDUCATION.....	303
Svitlana VOVK PEDAGOGICAL LEADERSHIP AND CRITICAL THINKING: SYNERGY IN THE EDUCATIONAL ENVIRONMENT.....	308
Ievgen DOLYNSKIY, Diana KOLYKHALINA FROM TRADITION TO DIGITALIZATION: THE EVOLUTION OF GUIDE-INTERPRETER TRAINING IN THE CONTEXT OF TOURISM INDUSTRY CHANGES.....	314
Yuliia YEVTUSHENKO FORMATION OF PROFESSIONAL AND ETHICAL CULTURE OF A PHYSICIAN IN THE CONTEXT OF GLOBALIZATION: CHALLENGES, TECHNOLOGIES, AND PEDAGOGICAL STRATEGIES.....	321
Mariya KALASHNYK, Ganna KHIRINA "OPEN EDUCATION": HISTORY, TRADITIONS AND MODERNITY.....	330
Inna KONOVALCHUK PEDAGOGICAL PARTNERSHIP COMPETENCE OF PRIMARY SCHOOL TEACHERS IN RESOLVING CONFLICTS BETWEEN YOUNG SCHOOL-AGE CHILDREN AND THEIR PARENTS.....	343

Roman KORSACK PEDAGOGICAL STRATEGIES FOR FORMING PRACTICAL SKILLS IN THE HORECA AND TOURISM SECTOR.....	350
Mykola KRASILNIKOV, Mariia POCHYNKOVA STRUCTURAL COMPONENTS OF INFORMATION COMPETENCE OF FUTURE MANAGERS.....	358
Eduard KRASNIY AUTHOR'S YOUTUBE CHANNEL AS A MODERN FORM OF PEDAGOGICAL ACTIVITY IN THE PROCESS OF DISTANCE LEARNING OF STUDENTS IN THE BASICS OF DRAWING AND PAINTING.....	363
Igor LISHCHYNSKYY, Mykola ILYN SCIENTIFIC AND METHODOLOGICAL WORK OF PROFESSOR B. OSTAFIICHUK IN THE CONTEXT OF CONTEMPORARY PHYSICS TEACHING IN SECONDARY SCHOOLS.....	372

НОТАТКИ

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

**АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ
ГУМАНІТАРНИХ НАУК**

**HUMANITIES SCIENCE
CURRENT ISSUES**

**ВИПУСК 88. ТОМ 1
ISSUE 88. VOLUME 1**

Редактори-упорядники

Микола Пантюк

Андрій Душний

Василь Ільницький

Іван Зимомря

Здано до набору 09.06.2025 р. Підписано до друку 27.06.2025 р.

Гарнітура Times New Roman. Формат 64×84/8.

Друк офсетний. Папір офсетний.

Ум. друк. арк. 45,11. Зам. № 0825/685. Наклад 300 прим.

Видавництво і друкарня – Видавничий дім «Гельветика»

65101, Україна, м. Одеса, вул. Інглєзі, 6/1

Телефони: +38 (095) 934-48-28, +38 (097) 723-06-08

E-mail: mailbox@helvetica.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи

ДК № 7623 від 22.06.2022 р.